

HANS KRÁSA

(1899–1944)

Zásnuby ve snu

(Verlobung im Traum)

Opera o dvou dějstvích

Prolog

Archivář městečka Mordasova vypravuje, že ho navštívil jakýsi Fjodor Dostojevskij, prý spisovatel, a zajímá se o příběh dívky Ziny.

První dějství

Barbara vyřizuje Zině pozdrav a předává jí květiny od jejího přítele, nemocného učitele Fedi. Zina vzpomíná na chvíle s ním a na jeho vznešené plány. V domě její matky Marji Alexandrovny jsou hosté, mladý diplomat Pavel a Kníže, údajně jeho příbuzný, jemuž se rozbil kočár, a proto museli v domě přenocovat. Marja Alexandrovna se hašteří se svou švagrovou Nastasjou a důrazně ji napomíná, aby jí neказala plány, neboť v knížecí návštěvě vidí vhodnou příležitost ulovit pro dceru bohatého ženicha. Nastasja by ho ale ráda získala sama. Marja Alexandrovna Knížeti líčí, co by mu sňatek s její dcerou přinesl, mladá žena by o něj pečovala a byla mu oporou. Kníže nevytuší nastraženou past, rozpovídá se a vypráví (značně nedůvěryhodné) historky ze svého života. Je ohlášen na návštěvu u guvernéra a odchází. Během jeho nepřítomnosti se snaží Marja Alexandrovna přesvědčit Zinu rafinovanou lstí o výhodách sňatku. Kníže je bohatý, jeho peníze můžou pomoci Fedovi, aby se léčil, a protože je také starý, stane se Zina brzy bohatou dědičkou. Po obědě Marja Alexandrovna dále rozvádí svůj plán. Vychvaluje vlastnosti své dcery a přinutí ji, aby Knížete pobavila zpěvem. V kompozičně skvělém kvintetu Zina zpívá árii Normy z Belliniho opery, ale nikdo z přítomných ji neposlouchá a dále se baví. Kníže je ovšem lapen, prohlašuje, že hned nechá přivést rodinný poklad a položí jej Zině k nohám. Prosí, aby si směl odpočinout. Pavel, který sám o Zinu usiluje, se ji snaží přesvědčit o své náklonnosti, ta ho však jednoznačně odmítá. Přichází znovu Barbara, tentokrát s dopisem od Fedi, v němž nemocný prosí, aby ho Zina před smrtí ještě navštívila. Pavel dopis převezme a slíbí, že ho odevzdá Zině. Uvědomí si však, že když ho zatají, mohlo by mu to přece jen pomoci získat Zininu náklonnost. Rozčilená Nastasja nahlas uvažuje, jak by mohla dostat Knížete; pomoci by jí mohly sousedky, které si sice Marju Alexandrovnu předcházejí, ve skutečnosti ji však nenávidí stejně jako Nastasja. Zaujati vlastními úvahami, Pavel i Nastasja se navzájem nevnímají.

Druhé dějství

Po odpoledním spánku se Kníže upravuje před zrcadlem; není to snadné: mnoho součástí jeho fyzického vzhledu je falešných. Svěří se Pavlovi, že učinil nabídku k sňatku, ale možná jednal

neuváženě. Pavel dostane vnuknutí. Přesvědčí Knížete, že se žádné námluvy nekonalý, jen se mu to zdálo. Kníže přiznává, že podivné sny mívá, jednou se takhle ocitl v harému, jindy hrál podivnou partii biliáru. Souhlasí s Pavlovým návrhem, že druhého dne odjedou. Mordasovské ženy, které svolala Nastasja, se nahrnou do domu pod záminkou pozvání na dobročinnou slavnost. V průběhu scény se probírají maloměstské drby. Přichází Kníže a ohlašuje, že se rozhodl odjet do ciziny, aby se seznámil s novými myšlenkami; svým nevolníkům hodlá dát svobodu. Výmysly a lži se vrší a jejich osnovatelům se začínají vymykat z rukou. Ženy chtějí vědět, jak je to s námluvami, Kníže podporován Pavlem hovoří o zasnubách ve snu, Marja Alexandrovna ovšem tvrdí, že nabídka k sňatku byla skutečná. Vše vysvětlí Zina: pro knížete zpívala na žádost matky, byla to léčka, myslela si, že pomůže Feďovi a omlouvá se za to. Kníže se projevuje šlechetně, rovněž se omlouvá a loučí se. Marja Alexandrovna je zdrcena, a sousedky se dobře baví. Pavel stále ještě doufá, že ho Zina přece jen vyslechne, ale marně. Přichází zpráva o Feďově smrti.

Epilog

Archivář vypráví závěr Zinina příběhu; s matkou prodaly všechn majetek a odstěhovaly se z Mordasova na východ, kde se Zina provdala za místního guvernéra. Její krása zůstala nezměněna, však její srdce je jako z ledu. Nebýt svědectví archivu, nikdo by nevěřil, že kdysi tak vřele milovala Feđu.